

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму
«Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 110 Соціальна робота та консультування
галузі знань 1 Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Бердянського державного педагогічного університету

Освітньо-професійна програма «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція» спрямована на підготовку фахівців із соціальної роботи, здатних розв'язувати складні задачі та проблеми у соціальній сфері, проводити дослідження, здійснювати інноваційну діяльність, організовувати психосоціальну підтримку, сприяти соціальній стійкості та реінтеграції осіб, сімей, соціальних груп і громад в умовах війни та поствоєнного відновлення.

Актуальність програми не викликає сумнівів з огляду на тривалі соціальні, психологічні, демографічні та гуманітарні наслідки війни, зростання потреб населення у соціальних і психосоціальних послугах, а також необхідність підготовки фахівців, спроможних працювати з наслідками травматизації, вимушеного переміщення, втрати соціальних зв'язків, порушення сімейного функціонування та зниження стійкості громад. Заявлений фокус програми відповідає сучасним тенденціям розвитку соціальної роботи та суспільній місії вищої освіти в умовах воєнного і повоєнного відновлення України.

Цілі освітньо-професійної програми сформульовано відповідно до другого (магістерського) рівня вищої освіти. Вони передбачають підготовку компетентних фахівців, здатних діяти в умовах комплексності й невизначеності, інтегрувати теоретичні знання і практичний досвід, застосовувати дослідницькі та інноваційні підходи, ухвалювати професійно й етично обґрунтовані рішення. Цілі узгоджуються з місією та стратегічними орієнтирами Бердянського державного педагогічного університету, враховують особливості його функціонування в умовах переміщення і водночас відображають специфіку професійної підготовки за спеціальністю 110 Соціальна робота та консультування.

Освітньо-професійна програма відповідає Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Визначені в програмі інтегральна, загальні та фахові компетентності, а також програмні результати навчання відтворюють нормативний зміст підготовки магістрів із соціальної роботи. Передбачені Стандартом компетентності та результати навчання забезпечуються обов'язковими освітніми компонентами, практичною підготовкою і підготовкою кваліфікаційної роботи, що відображено у відповідних матрицях.

Програма не обмежується відтворенням нормативних вимог Стандарту, а формує власний змістовий профіль. Його конкретизовано в додаткових фахових компетентностях ФК-17 і ФК-18 та додаткових програмних результатах навчання ПРН-21 і ПРН-22. Вони охоплюють здатність застосовувати травмоінформований підхід, розпізнавати наслідки пов'язаної з війною травматизації, забезпечувати безпечну, етично виважену і чутливу до травми взаємодію, організовувати психосоціальну підтримку та соціальні послуги, а також координувати процеси соціальної реінтеграції, психосоціального відновлення, адаптації й посилення соціальної стійкості постраждалих осіб і спільнот. Таке розширення нормативного змісту є обґрунтованим, відповідає цілям програми та забезпечує виразність її освітнього профілю.

Загальний обсяг освітньо-професійної програми становить 90 кредитів ЄКТС. На обов'язкові освітні компоненти відведено 60 кредитів, на дисципліни вільного вибору

здобувачів вищої освіти – 30 кредитів. Обсяг вибіркової складової забезпечує здобувачам можливість формувати індивідуальну освітню траєкторію відповідно до власних професійних, академічних і дослідницьких інтересів.

Структурно-логічна схема програми є послідовною та загалом відображає поступове ускладнення змісту підготовки. Обов'язкові освітні компоненти дають змогу сформувати загальні та фахові компетентності, передбачені Стандартом, і досягти заявлених програмних результатів навчання. Зміст програми поєднує дослідницьку, професійно-практичну, комунікативну, проєктну та управлінську складові магістерської підготовки.

Освітні компоненти «Іноземна мова для ділового та наукового спілкування» і «Методологія наукових досліджень та грантово-проєктної діяльності» забезпечують формування здатності працювати з українськими та іноземними науковими джерелами, проводити дослідження, представляти їх результати, розробляти проєктні пропозиції та використовувати результати наукового пошуку у професійній діяльності.

Профіль програми послідовно реалізується через освітні компоненти «Поствоєнна соціальна підтримка та адвокація», «Технології соціальної реінтеграції та розвитку громад», «Травмоінформований підхід та психосоціальний супровід у соціальній роботі», «Кризове консультування в соціальній роботі», «Кейс-менеджмент у роботі з військовими та ветеранами війни», «Супровід і підтримка сім'ї в умовах поствоєнного відновлення». Їх зміст забезпечує опанування підходів і технологій, необхідних для оцінювання потреб, ведення випадку, кризового втручання, соціального супроводу, адвокації, психосоціальної підтримки, соціальної реінтеграції та розвитку громад.

Доцільним є включення освітнього компонента «Соціальна стійкість та посттравматичне зростання в умовах поствоєнного відновлення». Він посилює відповідність змісту програми її назві та цілям, спрямовуючи підготовку не лише на подолання наслідків травматичних подій, а й на відновлення ресурсів, підтримку адаптації та розвиток стійкості. Разом з освітнім компонентом «Розвиток потенціалу особистості та групи» він формує ресурсно орієнтовану складову програми.

Важливе місце у змісті програми посідають «Поствоєнна соціальна підтримка та адвокація» і «Менеджмент та управління якістю в системі соціально-психологічних послуг». Вони сприяють формуванню здатності представляти й захищати інтереси отримувачів соціальних послуг, оцінювати якість професійної діяльності, організовувати взаємодію суб'єктів соціальної сфери, розробляти та впроваджувати програми і проєкти соціальної підтримки.

Аналіз матриць відповідності засвідчує наявність зв'язку між освітніми компонентами, компетентностями та програмними результатами навчання. Обов'язкові компоненти у сукупності забезпечують досягнення нормативних і додаткових результатів навчання. Це підтверджує обґрунтованість структури програми та відповідність її компонентного складу заявленим цілям.

Практична підготовка представлена виробничою та переддипломною практиками загальним обсягом 12 кредитів ЄКТС. Така організація дає змогу розмежувати набуття безпосереднього досвіду професійної діяльності та виконання завдань, пов'язаних із проведенням дослідження і підготовкою кваліфікаційної роботи. Практична складова сприяє апробації набутих знань і вмінь, формуванню професійної автономії, відповідальності, здатності діяти в нестандартних ситуаціях та взаємодіяти з представниками інших професійних груп.

Атестація здобувачів здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи. Обрана форма атестації відповідає вимогам Стандарту та дає змогу комплексно оцінити здатність випускника розв'язувати складні задачі у сфері соціальної роботи,

проводити самостійне дослідження, обґрунтовувати професійні рішення і представляти результати своєї діяльності. Передбачені програмою вимоги щодо академічної доброчесності та недопущення плагіату є необхідною складовою забезпечення якості підготовки магістрів.

З освітньо-методичного погляду програма створює передумови для поєднання проблемного, дослідницького, практико орієнтованого та студентоцентрованого навчання. Застосування аналізу професійних ситуацій, кейсів, проектних завдань, тренінгових технологій, індивідуальної та командної роботи відповідає специфіці підготовки магістрів із соціальної роботи. Важливим є формування здатності здобувачів до професійної рефлексії, дотримання етичних принципів, запобігання професійному вигоранню та безперервного професійного розвитку.

Окремо слід відзначити залучення до перегляду програми представників академічної спільноти, здобувачів вищої освіти, випускників, роботодавців та інших заінтересованих сторін. Урахування різних позицій під час оновлення переліку й змісту освітніх компонентів свідчить про відкритість освітньої програми та функціонування механізмів її періодичного перегляду. Подальший розвиток програми доцільно здійснювати на основі систематичного аналізу результатів навчання, відгуків здобувачів і випускників, досвіду проходження практик та актуальних наукових досліджень у сфері соціальної роботи і психосоціальної підтримки.

Отже, освітньо-професійна програма «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція» відповідає вимогам Стандарту вищої освіти України для другого (магістерського) рівня за спеціальністю 231 «Соціальна робота», має чітко визначені цілі, обґрунтований профіль, логічну структуру та належне змістове наповнення. Освітні компоненти забезпечують формування передбачених компетентностей і досягнення нормативних та додаткових програмних результатів навчання. Практична й дослідницька складові узгоджуються з кваліфікаційним рівнем програми та її професійним спрямуванням.

Освітньо-професійна програма «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція» може бути рекомендована до реалізації в освітньому процесі Бердянського державного педагогічного університету.

Рецензентка

докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри соціальної роботи
та консультування

Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Ірина САВЕЛЬЧУК

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Код ЄДРПОУ 45307965	
ВЛАСНИЙ ПІДПИС	ЗАСВІДЧУЮ
<i>Ірина Савельчук</i>	<i>Трохимчук В.К.</i>
<i>Н. Калітська</i>	